

Nyirkos Tibor

(1935- 2021)

**tanár, iskolaigazgató, pedagógiai szakértő
a Magyar Pedagógiai Társaságnak éveken át választmányi tagja, a
társaság képviselője az Új Pedagógiai Szemle szerkesztő
bizottságában**

A Karacs Ferenc térképkészítő nevét viselő püspökladányi középiskola nyugalmazott igazgatója nem alföldi ember. 1935-ben Sátoraljaújhelyen született. Számára az a „természetes vidék”: Tokaj-hegyalja hegyei és völgyei, ahol a történelmi hagyomány benne van a mindennapokban, ahova gyermekkori emlékei kötik, ahol a szülei nyugszanak. 1957-ben végzett a debreceni egyetem bölcsészkarán. A hivatalos álláskínálat nem volt túl nagy, és nem is igen törődtek a végzősök elhelyezkedésével.

A berettyóújfalui gimnázium két magyar szakos állást hirdetett lakással – oda pályáztak menyasszonyával, későbbi feleségével, Ibikével, és el is nyerték mindkettőt.

Az aránylag fiatal - 1946-ban alakult - intézményben tíz évet töltöttek; itt születtek a gyermekeik, Ibolya és Anna. Itt ismerkedtek meg a tanári pálya örömeivel és buktatóival: sok jó baráttra találtak a kollégák között. Fiatalok voltak, tele ambícióval és ideákkal.

1967-ben kérték föl a püspökladányi gimnázium vezetésére, amely egy szép új épület volt, nagy udvarral. Akkor még megvoltak a régi strandfürdő gyönyörű hársfái – oázis egy alföldi „nagyfaluban”. A tantestületet nagyon érzékenyen reagált a diákok szociális körülményeire, hajlamaira, törekvéseire, magatartására vagy a szülők véleményére. Úgy is mondhatjuk, hogy többet számított a nevelés, mint a szűkebb értelemben vett oktatás.

Igazgatóként az iskolai nevelés egészét kellett áttekintenie és irányítania. Új munkakörében sokkal többet kellett foglalkoznia a pedagógia kérdéseivel. A vezetői munka lényegét abban látta, hogy a nevelőtestületet – és saját magát is – ösztönözze a pedagógiai kultúra emelésére, gazdagítására. Ehhez tájékozódnia kellett a szakirodalomban, többet kellett tudnia arról, hogy mi történik a világban és az

országban. Így ismerte meg a hazai kutatók írásait, a reformelképzeléseket, a kritikus irányzatokat. Az érdekelte, hogy mi az iskolai munka eredményességének a titka: mit kell tenni, hogy jobbak legyünk. Megértette, hogy az érdeklődés felkeltése (motiváció), a tanulói aktivitás és a differenciált foglalkozás problémaköre kiemelhető a véget nem érő feladatsorból. Tájékozódni kezdett az országban folyó didaktikai kísérletekről, s eljutott az Akadémia pszichológiai intézetéhez, személy szerint Lénárd Ferenc professzorhoz. Nekik volt egy igen tanulságos iskolakísérletük Budán. A tanulóközösségek behatóbb megismerését tette lehetővé a KLTE-n folyó kutatás, ugyanitt tanulságos vizsgálatok folytak a feladatrendszer alkalmazásának problémáiról. Bekapcsolódtak tehát. Aztán elkezdték a kísérleti etikaoktatást az Akadémia szociológiai intézete egyik munkatársának irányításával. Mindez a 70-es években folyt, ezek voltak a legtanulságosabb, legdinamikusabb évek. A 90-es években Loránd Ferenc innovációjához csatlakozott, a komprehenzív iskola magyarországi modellje megteremtéséért a régióban.

1995-ben fejezte be aktív pályafutását, azonban ezt követően is sok munkát végzett közoktatási szakértőként, szaktanácsadóként, óraadóként. Aktív tagja volt az Új Pedagógiai Szemle szerkesztőbizottságának, a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesületnek. Ez utóbbi adta ki a Pedagógusok Arcképcsarnoka című kiadványt, melynek első kötete 2002-ben jelent meg. Éveken át az alapító főszerkesztő, Ungvári János tanár úr vállalta magára a kiadvánnyal kapcsolatos feladatok nagy részét, majd Nyirkos Tibor tanár úr vette át a szerkesztést és a szerkesztő bizottság irányítását. Ő írt életrajzot feleségéről, Nyirkos Tiborné Ibikéről, Rettegi Istvánnéról, Tomka Jánosnéról, Pénzes Lajosról, Dr. Szerdi Jánosról.

Értékelték, megbecsülték a munkáját. Megkapta a Maróthi-díjat, a Csenki Imre Néptanítói Díjat, a Pro Urbe, a Kiváló Pedagógus kitüntetést és a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét. A kollégák, a szülők elismerése azonban ennél is többet, a legeslegtöbbet jelentette számára.

Az ő munkáját nagyra tartotta diák, szülő, kolléga. Ő volt a nagybetűs Tanár, a nagybetűs Igazgató, A főnök, ahogy kollégái akkor és azóta is emlegették, emlegetik.

Volt diákja, kollégája, igazgatóhelyettese, Kissné Bogár Ildikó 2015-ös köszöntőjében így méltatta tudását, emberségét: *„Megtanítottad nekünk és elvártad tőlünk, hogy a diákoknak úgy tegyük fel a kérdéseinket, hogy azok érthetőek, világosak legyenek. Tudjunk más fejével gondolkodni! Toll és ceruza volt a kezében állandóan, és azonnal javítottad a hibáinkat – kedvesen és segítőkész szándékkal, soha nem bántón. Egy életre megtanultuk a bizonyítványok keltezésénél, hogy P. Ildikó nevű település nincs. Az ü betűre két pont helyett nem húzunk vonalat, mert ilyen ékezet nincs a magyar nyelvben. Igényességre neveltél bennünket. Példát mutattál emberségből, tisztességből. Soha nem felejtjük el Neked, hogy az utolsó tanévben csak úgy vállaltad az igazgatói kinevezés meghosszabbítását, ha a nevelőtestület támogat. Mi ezt meg is háláltuk Neked egy 98 %-os eredménnyel. Azt is Tőled tanultuk meg, hogy véleményünket mindig nyíltan mondjuk el, vállaljuk a felelősséget. Bátran tehetjük ezt, mert tudtuk, hogy ebből soha nem lesz problémánk. Lassan 20 éve, hogy nyugdíjba vonultál, de még ma is naponta emlegetünk. Gyakran idézünk fel sztorikat Veled*

kapcsolatban. Ibikével együtt példát mutattatok tudásban, szeretetben, szerénységben, bölcsességben, emberségben. Köszönjük, hogy az igazgatónk voltál!”

Nyirkos Tibor így emlékezett vissza „a Karacsban” eltöltött évekre: „Nagyon szerettem, nagyon, ezt a testületet, azokat az embereket, akikkel együtt dolgoztam, akár a tanári munkában, akár azon kívül (...), és meghajlok azok előtt, (...) akikre én, amíg élek, mindig szeretettel fogok emlékezni.”

Főbb művei:

{Résztanulmány}: A történelem-, a földrajz-, az irodalomtanítás és a művészeti nevelés együttműködése az iskolában. Országos Pedagógiai Intézet, Budapest. é. n. Az úton tovább kell menni. Tanulmányok a cigánygyermek nevelésének és oktatásának köréből. (recenzió). Új Pedagógiai Szemle, 1985/3.

Szebenyi Péternével: A személyiségközpontú világnézeti nevelés módszerei. Tqnkönyvkiadó, Budapest, 1986

Hagyomány és újítás a tanárképzésben. (recenzió) Új Pedagógiai Szemle 1997/7-8.

Források

http://szerver4.kfg.sulinet.hu/joomla/images/Nyirkos_Tibor.pdf

<https://www.youtube.com/watch?v=qLRj9O4vkm4>

Ferencsik György igazgató (Berettyóújfalu SZKC) személyes visszaemlékezése